

Άλλο mindspace, άλλο hackerspace

με αφορμή την βάπτιση χώρου επιχειρηματικότητας στο ΕΜΠ ως "hackerspace"

Ακούγοντας κανείς τη λέξη hackerspace, η πρώτη εικόνα που σχηματίζει στο μυαλό του είναι αυτή του hacking. Σε αντίθεση με τη χολιγουντιανή εποποιία όπου ο hacker είναι ένα άτομο σε ένα σκοτεινό υπόγειο που σπάει κωδικούς και εκβιάζει τράπεζες η πραγματικότητα είναι διαφορετική, μιας και το hacking συνοδεύεται από μια ολόκληρη κουλτούρα.

Αν και είναι δύσκολο να ορίσεις την έννοια του hacking, μια ευρέως αποδεκτή περιγραφή είναι αυτή που παρουσιάζει το hacking ως την υπέρβαση εμποδίων και περιορισμών, στο πνεύμα πάντα της ανακάλυψης και της δημιουργικότητας, που θέτει η τεχνολογία στο χρήστη. Έτσι για παράδειγμα η κατασκευή ενός αυτοσχέδιου μουσικού οργάνου ταιριάζει περισσότερο σε αυτό τον "ορισμό" παρά η χρήση ενός υπάρχοντος εργαλείου για να "σπάσεις" έναν κωδικό. Επειδή πολλές φορές οι hackers έρχονται αντιμέτωποι με περιορισμούς που είναι αποτέλεσμα κοινωνικής επιβολής (π.χ. πατέντες λογισμικού), στην κουλτούρα τους επικρατεί μια αποστροφή προς κάθε είδος εξουσιαστικής συμπεριφοράς. Ακόμη, επειδή τα μέλη της κοινότητας αυτής νιώθουν την ανάγκη να μοιράζονται λεπτομέρειες για τα hacks τους, έχει αναπτυχθεί ιστορικά μια έμφαση στο διαμοιρασμό της γνώσης/πληροφορίας. Επομένως, ευλόγως επικρατεί έντονη δυσφορία σε περιπτώσεις μυστικότητας ή λογοκρισίας.

Τα hackerspaces είναι η απάντηση στην ανάγκη πολλών hackers να δρουν συλλογικά. Είναι ένας ανοικτός χώρος που λειτουργεί με αντιεραρχικά χαρακτηριστικά στον οποίο μπορεί ο καθένας να μοιραστεί γνώσεις με άλλους και να οργανώσει συλλογικά hacking sessions (π.χ. ένα εργαστήριο κατασκευής μουσικού εξοπλισμού). Για αυτό άλλωστε το ελεύθερο λογισμικό και τα ανοικτά πρότυπα διαδραματίζουν βασικό ρόλο στα τεχνολογικά projects ενός hackerspace. Μάλιστα, σχεδόν πάντα αυτά έχουν σκοπό να προσφέρουν στην κοινότητα ή την ευρύτερη κοινωνία και όχι να λειτουργούν απλά με τη γνώση ως αυτοσκοπό. Έτσι είναι φυσικό από τη στιγμή που η επιχειρηματικότητα είναι κατεξοχήν ανταγωνιστικό πεδίο, το κέρδος, ως άμεσο οικονομικό όφελος, να μην είναι και πολύ... ψηλά στις προτεραιότητες των μελών. Παράλληλα τα hackerspaces είναι και χώροι ευρύτερων κοινωνικών ζυμώσεων, αφού σε αυτά μπορούν να διεξάγονται και εκδηλώσεις όπως συζητήσεις για θέματα ιδιωτικότητας, ηλεκτρονικών δικαιωμάτων κλπ. Είναι σαφές δηλαδή ότι τέτοιοι χώροι έχουν, και οφείλουν να έχουν, κοινωνικό πρόσημο. Απέχουν παρασάγγας από αμιγώς τεχνοκρατικά φυτώρια καινοτομίας.

Γίνεται λοιπόν σαφές ότι η χρήση του όρου hackerspace ως "ένα σημείο συνάντησης μιας κοινότητας στον ακαδημαϊκό χώρο με ενδιαφέρον στην τεχνολογική επιχειρηματικότητα" και μάλιστα χωρίς καμία αναφορά στη σημασία του ελεύθερου λογισμικού, αποτελεί τουλάχιστον σφετερισμό του όρου και επικίνδυνο, αν όχι σκόπιμο, αποπροσανατολισμό σε μια προσπάθεια να παρουσιαστεί ως κάτι "πιασάρικο" για να προσελκύσει επιπλέον κοινό. Καμιά σχέση δε θα μπορούσε άλλωστε να έχει η επιχειρηματικότητα με αξίες όπως η συμμετοχικότητα, η αποστροφή προς τις πατέντες, την ιεραρχία κλπ.

Ως Κοινότητα Ελεύθερου Λογισμικού καταθέτουμε ως επιπλέον προβληματισμό την αιφνίδια υπερπροβολή της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και των startups ως "μαγική λύση" και απεργάδιαστο εναλλακτικό αφήγημα σε κάθε πρόβλημα, ειδικά τα τελευταία 3 με 4 χρόνια. Μια υπερπροβολή που τείνει να αλλοιώσει τον χαρακτήρα του πανεπιστημίου και να μεταμορφώσει τους φοιτητές σε κυνηγούς προσόντων για βιογραφικά, αφήνοντας ελάχιστο χώρο και χρόνο για κοινωνικό προβληματισμό και χειραγώγητη δημιουργικότητα.

